

о. Іван Гаваньо, викладач ДДС

У Євангелії знаходимо слова: «Блаженні вбогі духом, бо їхнє є Царство Небесне», які належать до одного з блаженств. Що насправді означає ця фраза, яку часто не зовсім правильно розуміють, даючи часом зовсім хибну інтерпретацію?

Заповіді блаженств

Євангельські блаженства – це проголошені Ісусом Христом дороговкази, як прямувати до нашої остаточної мети – життя в Божій благодаті, Божому Царстві. Вони вказують, як досягти блаженства – християнської досконалості, святості. Живучи згідно блаженств, уподібнюємося до Ісуса Христа, який жив блаженствами вповні. Ісус у блаженствах об'являє нам Божий задум та спасаючу дію стосовно убогих, засмучених, переслідуваних, відкинутих цим світом. Бог бажає, щоб ми були щасливими, проте щастя, про яке йдеться в блаженствах, не виключає труднощів і страждань. Справжнє щастя – від перебування з Богом і в Богові. Це перебування в Царстві Божому, проголошеному Ісусом Христом. Жити блаженствами – це вже тепер перебувати в Божому Царстві, яке є серед нас і про яке ми щоденно просимо в Господа: «Нехай прийде Царство Твоє». Заповіді блаженства, які проголосив і якими жив Ісус Христос, – це дороговкази до повноти щастя, до перебування у Божому Царстві. Ними Христос навчає, в чому полягає правдиве щастя, як його досягнути та як в ньому перебувати.

«Наскільки ж я шукаю Тебе, Господи? Бо Тебе шукаючи, мій Боже, шукаю життя щасливого; зроби так, аби я шукав Тебе, щоб моя душа жила, бо тіло моє живе з душі, а душа моя живе Тобою»(св. Августин, Сповідь 10,20).

Блаженство – це вища ступінь християнського життя, щастя. Заповіді блаженств відповідають природному стремлінню людини до щастя, бо кожна людина прагне бути щасливою, це прагнення заклав у ній сам Творець, бо сотворив її на свій образ і подобу. Лише Бог є джерелом і повнотою щастя. Змістом блаженств є любов до Бога і

ближнього. Завдяки любові та Божій благодаті людина отримує силу дотримуватися Божого закону і прямувати до досконалості – святості. Блаженства є законом Божественної любові й благодаті, які вчать нас християнського шляху до святості – єднання з Богом.

Ісус у Нагірній проповіді навчає, що до Небесного Царства покликані всі, але входять до нього «ті, хто чинить волю Отця мого, що на небі» (Мт 7, 21). Життя згідно блаженств можливе лише з любові до Христа і глибокого прагнення уподібнюватися до Нього у конкретних словах і вчинках. Ісус закликає нас не зупинятися на досягнутому, а прагнути більшого, щоб ми були щасливі вповні, були святими, подібними до Нього. Блаженства є конкретизацією закликів Ісуса: «Коли хтось хоче йти за мною, нехай зречеться себе самого, візьме хрест свій і йде за мною» (Мт 16, 24).

Вбогі духом

Вбогі духом – це особи, відкриті на Божу дію, котрі власні думки, вчинки і діла узгоджують з Божою волею. Вони стають співучасниками Божого Царства, бо для них Бог – найбільша цінність, святість і сенс.

Слово «вбогий» або «бідний духом» допомагає нам побачити, що йдеться не про осіб, які перебувають в економічній кризі, але про тих, хто визнає свою обмеженість, немічність і звертається за допомогою до Бога, Дателя усіх благ, або осіб, які прославляють Бога як єдиного Захисника: «Приклони, Господи, твоє вухо, обізвись до мене, бо я нужденний і вбогий. Бережи мою душу, бо я вірний; спаси, о ти Боже, твого слугу, що покладається на тебе. Змилуйся надо мною, Господи, бо я весь час до тебе кличу. Звесели душу слуги твого, до тебе бо, о Господи, я підношу мою душу» (Пс 86, 1-4). Йдеться про особу праведника, який в Богові знаходить свою розраду та допомогу. Вбогість духом – це духовна свобода, таке використання благ, щоб не бути їх рабом, а любити Бога понад усе. Убогі духом в глибині їхнього серця пізнають і визнають, що залежать від Бога, що без Бога для них не було б життя. Усвідомлюють свою залежність від Бога, Божу любов та всемогутність і тому лише на Нього надіються. Розуміють, що не є самодостатніми, що їх розум, досвід, сила, майно, впливовість – це дари, які отримуємо від Бога та від інших людей. Вони щасливі у Богові: спілкуються з Ним у молитві, узгоджують свої дії з Божою волею, довіряють Богові діяти в їхньому житті і надіються на Господа. Шукають сповнення не власної волі, але волі Божої. Незважаючи на свій економічний стан чи соціальний статус, є чуйними до ближніх і відкритими на Божу дію в їхньому житті. Вбогі духом – це люди, які всю свою надію покладають на Бога.

Промовистим прикладом вбогості духом є життя Діви Марії з Назарету, яка з відкритістю, покорою і довірою приймає Божий задум щодо неї – благовість про покликання стати матір'ю Спасителя: «Ось я Господня слугиня: нехай зо мною станеться по твоєму слову!» (Лк 1, 38). Та найкращим прикладом євангельської вбогості духом є життя Ісуса Христа, життя у Бозі. Своїм вочленням, життям, смертю й воскресінням Він подає нам приклад, як бути вбогими духом – як вповні покластися на Бога. Знаючи про страшні терпіння і смерть, на які засудять його люди, під час молитви в Оливному

саду Він повністю довіряється Богові: «Отче мій, якщо можливо, нехай мине ця чаша мене. Однак не як я бажаю, лише – як ти» (Мт 26, 39). І Христос воскрес третього дня. Протилежними до вбогості духом є гординя, марнославство, надмірна самовпевненість і покладання виключно на власні сили. Такі люди вважають, що можуть обійтися без Бога, а замість Бога пристрасно шукають грошей, влади, слави і роблять їх ідолами свого життя. Ісус засуджує не володіння багатствами, а прив'язаність до багатства і пов'язану з цим гординю і самовпевненість, бо це є перешкодою до визнання Бога джерелом і Господом нашого життя. Ісус закликає і вбогих, і багатих надіятися лише на Бога, а не покладатися на майно. «Господь – мій пастир: Нічого мені не бракуватиме» (Пс 23, 1). Ісус навчає нас не покладатися на багатства цього світу, а багатіти в Бога, не збирати скарби на землі, а в Царстві Божому. Ісус звертається до учнів і до нас: «І не побивайтесь, що вам їсти та що пити, і не клопочіться! Бо того всього шукають народи цього світу; Отець же ваш знає, що вам воно потрібне. Отож, шукайте його Царства, а це вам додасться» (Лк 12, 29-31).

«Блаженні вбогі духом, бо їхнє є Царство Небесне»

Цією заповіддю блаженства Ісус закликає усе своє життя довірити Богові і не покладати свою надію на дочасні земні блага. Не прив'язуватися до багатства, майна, влади, а правильно їх використовувати – для служіння вищим цінностям. Приймати з вдячністю Божі дари, розвивати їх і ділитися ними з ближніми. Відповідаючи на виклики життя, узгоджувати свої дії з Божою волею. Відкритися на Боже діяння в нашому житті і всю свою надію покладати на Бога.

Життя згідно цього блаженства веде до Божого Царства. Для тих, хто житиме згідно цієї заповіді, каже Ісус, Бог приготував «те, чого око не бачило й вухо не чуло, що на думку людині не спало», (1 Кр 2, 9) таких бо «Царство Небесне». Царство Боже – там, де святиться Боже ім'я, де панує Його влада, де виконується Його воля. «Прийдіть, благословенні Отця мого, візьміть у спадщину Царство, що було приготоване вам від створення світу» (Мт 25, 34).

У заповіді блаженства Ісус навчає, що Царство Небесне належить вбогим духом. Правда убогість духом дарує людині свободу, готовність і відкритість на Бога і ближнього. Вбогі духом мають найбільше багатство – Небесне Царство. Всі, хто визнає свою немічність і приймає волю Божу, вже тут, на землі, стають приналежними до Царства Небесного. Адже Царство Боже там, де святиться Боже ім'я, де панує Його влада, де виконується Його воля.

о. Іван ГАВАНЬО. Чому Царство Небесне належить «вбогим духом»//СЛОВО № 3 (67)
2016